

4. Методика аудиту касових операцій // Український портал Аудиту / [Електронний ресурс] / Режим доступу: URL: <http://proaudit.com.ua>

5. Организация и документальное оформление кассовых операций // ГлавБух – Аудит / [Електронний ресурс] / Режим доступу: URL: <http://glavbuh-audit.com>

Сидоренко І. В., Сопільник А. О.

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Зміни в системі економічних відносин зумовили необхідність реформування бухгалтерського обліку в Україні, його пристосування до нових умов господарювання. Наслідком впроваджених змін є залучення із зарубіжної практики значної кількості якісно нових понять та явищ, до яких належить і облікова політика підприємства. Ефективне функціонування облікової політики передбачає не лише її механічне перенесення у вітчизняну практику і нормативне закріплення. Необхідним є вивчення механізму функціонування, можливостей адаптації до історично сформованих традицій, особливостей менталітету та української дійсності. Аналітична робота повинна передувати впровадженню того чи іншого інструменту, проте динамізм процесів реформування зумовлює сучасний стан – відсутність відчутного ефекту від більшості запозиченого із зарубіжної практики.

Слід відзначити, що створення цілісної системи облікової політики в Україні для суб'єктів господарювання не завершено, потребують удосконалення теоретичні, методологічні і організаційні засади створення єдиної концепції визначення її суті, цілей та застосування в практичній діяльності.

Особливої актуальності набувають питання формування облікової політики в умовах концентрації фінансового та промислового капіталу, створення багатогалузевих фінансово-промислових систем. Необхідність своєчасної та достовірної інформації для прийняття управлінських рішень зумовлює потребу впровадження інформаційних систем і комп'ютерних технологій при формуванні облікової політики, а також розробки рекомендацій для їх застосування.

Питання формування й реалізації облікової політики підприємства знайшли відображення в роботах М. Пушкаря, В. Лінник, П. Житнього, Ф. Бутинця, Т. Войтенко, М. Чумаченка, С. Івахненкова, В. Сопка та інших. Забезпечення ефективного використання облікової політики підприємства вимагає розробки теоретичних засад її формування та реалізації з врахуванням зарубіжного досвіду, наявних теоретичних розробок, історично сформованих особливостей національної системи бухгалтерського обліку.

Метою статті є обґрунтування необхідності формування облікової політики відповідно до сучасних умов господарювання та узагальнення причин, які стримують її впровадження в господарську практику, а також розробка пропозицій, спрямованих на вирішення цієї проблеми.

Термін «облікова політика», визначений Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», означає сукупність принципів, методів і процедур, що використовується підприємством для складання та подання фінансової звітності. Однак облікова політика визначає також способи організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві з урахуванням конкретних умов його діяльності. Облікову політику можна розглядати, з одного боку, як сукупність прийомів і методів, за допомогою яких здійснюється керівництво бухгалтерським обліком в Україні в особі уповноважених на те законодавчих та виконавчих органів влади, з іншого – як сукупність конкретних методів і способів організації та форм бухгалтерського обліку, прийнятих підприємством на підставі загальних правил і особливостей господарської діяльності. Облікова політика підприємства є тим важливим засобом, завдяки якому існує можливість розумного поєднання державного регулювання і власної ініціативи підприємства в питаннях організації та ведення обліку. [2, с. 5]

В умовах глобалізації економіки значення облікової політики як невід'ємної складової бухгалтерського обліку постійно зростає. Проте, відсутність єдиного підходу до визначення сутності облікової політики та меж її застосування негативно впливає на розвиток облікової науки, призводить до формального, вузькоспрямованого підходу до її реформування, в якому не враховуються сучасні тенденції розвитку національної та світової економіки. В Україні чітко простежуються дві головні тенденції подальшого реформування бухгалтерського обліку. Перша пов'язана з процесами глобалізації та злиттям фінансового й промислового капіталу – макрорівень. Друга – з розширенням повноважень суб'єктів господарювання і управління фінансовими ресурсами, формуванням в межах правового поля власної облікової політики, здатної реагувати на мінливість ринкового середовища – мікрорівень. [3, с. 154]

Головні передумови формування облікової політики зведено до таких. У ринкових умовах господарювання та розвитку міжнародних економічних відносин виникають альтернативні варіанти організації обліку з багатьох напрямів господарської діяльності, які суб'єкти господарювання мають право вирішувати самостійно у межах обраної облікової політики. При формуванні облікової політики запропоновано відділити загальну політику регламентації бухгалтерського обліку від регламентації, яка здійснюється безпосередньо підприємством в межах загальних принципів і нормативно-правових актів держави. Така необхідність зумовлена постійними змінами умов функціонування підприємства у зовнішньому середовищі, які призводять до розширення або змін видів діяльності та організаційно-правових форм ведення бізнесу.

Концептуальною основою облікової політики визнано процеси вирішення підприємством питань облікового циклу відповідно до умов його господарської діяльності, а саме: вибір одного із альтернативних варіантів обліку, регламентованих законодавством та стандартами з бухгалтерського обліку; самостійне обрання підприємством способу ведення окремих облікових операцій за відсутності законодавчої їх регламентації, розкриття ін-

формації про базові припущення, які стосуються майбутнього та інших ключових джерел оцінки на дату балансу.

Теоретичною основою облікової політики є положення, які базуються на методології бухгалтерського обліку, фінансово-економічного аналізу та фінансового контролю. Облікову політику слід розробляти, по-перше, на основі наукових досліджень з проблем бухгалтерського обліку; по-друге, враховувати вплив зовнішнього ринкового середовища на інтереси бізнесу і суспільства загалом. Методологія облікової політики поділяється на дві складові: загальну та конкретну. Базуючись на методології бухгалтерського обліку, фінансово-економічного аналізу та фінансового контролю, облікова політика набуває ознак інструменту вирішення комплексу проблем економічного характеру. Такий підхід активізує вплив інформації бухгалтерського обліку на управління мікроекономікою.

Облікова політика підприємства повинна забезпечити цілісність бухгалтерського обліку і тому вона має охоплювати всі аспекти облікового процесу: методичний, технічний і організаційний. [1, с. 8] Формування обґрунтованої облікової політики надає можливість визначати та характеризувати процеси інформаційного забезпечення підприємства, підвищити прозорість фінансової звітності та забезпечувати відповідне методологічне спрямування при формуванні консолідованих звітів.

Процеси економічної глобалізації, гармонізації і стандартизації обліку, які відбуваються в міжнародному масштабі, та адаптація вітчизняного фінансового обліку до міжнародних стандартів вимагає удосконалення його нормативно-правового забезпечення як на рівні держави, так і на рівні окремого підприємства. Вивчення стану нормативно-правового забезпечення стосовно формування облікової політики свідчить про те, що в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», П(С)БО № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та П(С)БО № 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» розкрито деякі положення щодо облікової політики, а саме: дано визначення облікової політики; передбачено самостійність визначення облікової політики підприємством; визначено порядок розкриття та внесення змін в облікову політику. Разом з тим, у зазначених нормативних документах не передбачено механізму формування облікової політики. Розробка та введення в дію національного П(С)БО «Облікова політика підприємства» дозволить покращити нормативно-правові основи фінансового обліку і зокрема, облікової політики та підвищити ефективність управління не тільки підприємством, а й економікою країни в цілому на основі генерування необхідної інформації для менеджерів.

Слід також зазначити, що оскільки загальна система обліку включає підсистеми фінансового, управлінського і стратегічного обліку, то виходячи з цього, облікова політика повинна бути єдиною для облікового процесу підприємства та враховувати вимоги різних користувачів облікової інформації. За наявності відмінностей у правилах ведення у вказаних підсистемах обліку, праців-

ники облікового апарату спільно з керівництвом підприємства визначають окремі елементи для кожного об'єкта облікової політики з підсистем обліку.

Від того, яка буде прийнята облікова політика, залежить якість системи обліку, обсяг інформаційних ресурсів та обґрунтованість прийнятих управлінських рішень користувачами облікової інформації.

Література

1. Алборов Р.А. Выбор учетной политики предприятия. Принципы и практические рекомендации/ Р.А. Алборов – М: АО «ДИС», 1995. – 80 с.
2. Житний П. Організаційно-методологічні засади формування облікової політики підприємства/ П.Житний // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 3. – С. 3–10
3. Пушкар М. С. Теорія і практика формування облікової політики: монографія / М. С. Пушкар, М. Т. Щирба. –Тернопіль : Карт-бланш, 2009. – 260 с.

Цветнова О.В.

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРИБУТКУ

Вступ. Однією з функцій бухгалтерського обліку, окрім забезпечення контролю за збереженням майна власника та надання інформації, необхідної для здійснення управління підприємством, є надання достовірної інформації про результати фінансово-господарської діяльності підприємства за певний період часу, про що свідчить проведений аналіз думок науковців. У бухгалтерському обліку існують принципи визнання й оцінки елементів, які формують фінансові результати, а саме: доходів, витрат, прибутків, збитків. Методичні основи формування в обліку інформації про окремі складові фінансових результатів та порядок її розкриття у фінансовій звітності визначаються відповідними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Вимоги до розкриття змісту статей Звіту про фінансові результати, а також форма даного звіту визначаються положеннями П(С)БО 3 "Звіт про фінансові результати". [1]

Але, не дивлячись на простоту розрахунку величини бухгалтерського прибутку, досі існує багато проблем, пов'язаних з методикою визначення, порядком формування, визнання, оцінки, обліку, розподілу та відображення у звітності фінансових результатів, які потребують вирішення.

Постановка завдання. Метою дослідження є розробка методики визначення прибутку, що дозволяє з'ясувати в яких активах він реалізований, що дозволить розширити інформаційні можливості бухгалтерського обліку як складової системи управління підприємством.

Результати. Проведений аналіз думок науковців на різних етапах розвитку бухгалтерського обліку та останніх наукових досліджень щодо обліку фінансових результатів показав, що у цій сфері існувало й існує багато невирішених проблем. Одним з основних питань, яким займаються науковці, особливо в